

**ABDULLA QODIRIYNING “O‘TKAN KUNLAR” ROMANI VA GOMERNING
“ODISSEYA” DOSTONIDA MILLIY QADRIYATLAR TALQINI****Baxtiyorova Shaxlo Sanjar qizi***Samarqand davlat chet tillari instituti talabasi**Ilmiy rahbar: Nurmuhammedov Bahodir Shakarboyevich**PhD***MAQOLA MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 24.12.2025**Revised: 25.12.2025**Accepted: 26.12.2025***KALIT SO‘ZLAR:***milliy qadriyatlar, oilaviy
an‘ana, Otabek, Kumush,
Zaynab, xeniya, sadoqat, epik
tasvir**Maqolada Abdulla Qodiriyning "O'tkan
kunlar" romani hamda Gomerning
"Odisseya" dostonida milliy
qadriyatlarning qanday tasvirlangani, bu
qadriyatlarning tarixiy ildizlari va badiiy
talqini tahlil qilinadi.*

Milliy qadriyatlar — xalqning uzoq tarix davomida shakllangan ma'naviy va madaniy merosi bo'lib, u avloddan-avlodga o'tib keladi. Har bir adib o'z asari orqali shu qadriyatlarni aks ettiradi. Qodiriyning "O'tkan kunlar" romani ham, Gomerning "Odisseya" dostoniy ham shu jihatdan o'z xalqi hayotining muhim tomonlarini badiiylashtiradi.

“O‘tkan kunlar”

Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romani o'zbek romanchiligining ilk namunalaridan bo'lib, unda XIX asr oxiridagi ijtimoiy hayot, oilaviy munosabatlar va an'analar tasvirlanadi. Asosiy voqealar Otabek va Kumushning fojiaiy sevgisi atrofida rivojlanadi.

Oila va an'ananing o'rni

Romanda sovchilik, qiz ko'rish, kelin salomi kabi o'zbek urf-odatlarini batafsil tasvirlanadi. Otabekning oila masalasiga yangicha qarashi esa yangi davrga xos fikrlarni bildiradi.

Ko'pxotinlikning oqibatlari Kumush va Zaynabning o'zaro to'qnashuvi orqali ko'rsatiladi. Kumush obrazi o'zbek ayoliga xos nazokat, sadoqat va matonatni aks ettiradi.

Milliylikning badiiy ifodasi

Qodiriy kichik epizodlarda ham o'zbek mentalitetini chuqur ko'rsatadi. Masalan, Oftob oyimning Kumushni “o'zim keldim, eringni kutdirma” deb chaqirishi, Kumushning tortinishi — o'zbek ayoliga xos tarbiyalanganlik va hayo timsolidir. Bu epizodlar orqali milliy ruh yanada tabiiy ko'rinishda ochilgan.

“Odisseya” dostonida qadimgi yunon qadriyatlari

“Odisseya” yunon xalqining eng qadimgi epik asarlaridan bo'lib, unda Odisseyning uzoq davom etgan vatanga qaytish yo'li tasvirlanadi. Asarda qadimgi yunon jamiyatiga xos bir qator qadriyatlar katta o'rin egallaydi.

Dostonda deyarli barcha joylarda mehmonni e'zozlash an'anasi ko'zga tashlanadi. Yunonlar uchun bu qadriyat ilohiy tartib sifatida qabul qilingan. Odisseyi har xil orollarda turli odamlar kutib oladi va ularga bo'lgan munosabat orqali milliy xarakter yorqin ko'rinadi.

Sadoqat va matonat

Odisseyning vataniga bo'lgan sadoqati, uning aqli bilan turli sinovlardan o'tishi, Penelopaning eriga sodiqligi dostonning asosiy g'oyalaridan biridir. Bu qadriyatlar yunon xalqining tasavvuridagi ideal inson xarakterini ko'rsatadi.

Ayollar va jamiyat

Gomer asarida ayollar faqat uy ishlarini bajaruvchi emas, balki syujetni harakatlantiruvchi muhim obrazlar sifatida tasvirlanadi. Kalipso, Kirka, Penelopa kabi obrazlar qadimgi yunon hayotidagi ayol mavqeining murakkabligini ko'rsatadi.

Har ikkala asar:

- milliy qadriyatlarni asosiy g'oyaviy qatlam sifatida oladi;
- oila, sadoqat, fidoyilik kabi tushunchalarni qahramonlar xarakteri orqali ochadi;
- tarixiy-madaniy xotirani badiiy shaklda yetkazadi;
- xalq ruhiyatini tasvirlashda o'ziga xos tasvir vositalaridan foydalanadi.

“O'tkan kunlar” o'zbeklarning oila va jamiyatga oid qarashlarini ko'rsatsa, "Odisseya" yunonlarning mehmondo'stlik, jasorat va aql-zakovatga bo'lgan qarashini yoritadi.

Xulosa

Qodiriy va Gomer asarlari turli davr va madaniyatga mansub bo'lsa-da, ularni birlashtiruvchi jihat - milliy qadriyatlarning badiiy ifodasidir. “O'tkan kunlar” orqali o'zbek

=====

xalqining oila, muhabbat, sadoqat haqidagi qarashlari yoritilsa, “Odisseya” yunon xalqining mehmondo‘stlik, vatanparvarlik va matonat kabi qadriyatlarini ko‘rsatadi. Har ikki asar milliy madaniyatni anglashda muhim manba bo‘lib, o‘z xalqining ma‘naviy dunyosini avlodlarga yetkazishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qodiriy A. O'tkan kunlar. — Toshkent: Sharq nashriyoti.
2. Homer. Odisseya. — Qadimgi yunon adabiyoti namunasi.
3. Parry M. Oral epik an'analar bo'yicha tadqiqotlar.
4. Lord A. The Singer of Tales.
5. Foley J.M. Traditional Oral Epic.
6. BBC Culture. “The World’s Most Enduring Stories” (2018).
7. Epic Cycle haqidagi ilmiy sharhlar.